

Bygningsvernarbeid og støtteordninger med Helgeland Museum

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

Historien om bygningsvern i museet

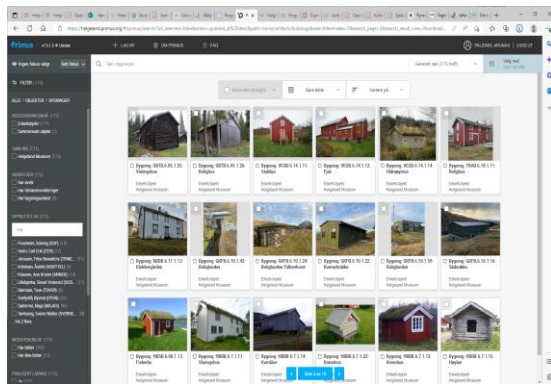
- Har sitt utspring fra bevaring av Sjøgata-området i Mosjøen rundt 1980-tallet
- Har vært en del av Vefsn museum før
- Fokus på tradisjonshåndverk, antikvariske prinsipper og prinsippet «vern gjennom bruk»
- Publikumsåpent bygningsvernssenter fra 2021 i Mosjøen
- I 2026 består hele avd. bygningsvern av avdelingsleder, 3 rådgivere, 2,5 museumshåndverkere og en lærling

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

Om museet og vårt ansvarsfelt

- Forvalter ca. 175 bygninger fordelt på 18 kommuner i Helgelands-regionen
- Bygningene er eid av kommuner og historielag, noen tilfeller private
- Alle har sine ulike behov for vedlikehold
- Ansvar for vår avdeling ligger i samarbeid med lokale avdelingsledere i museet, kommuner, eksterne håndverkere, historielag om:
 - Vedlikehold
 - Dokumentasjon
 - Forskning
 - Formidling
 - Nye prosjekt

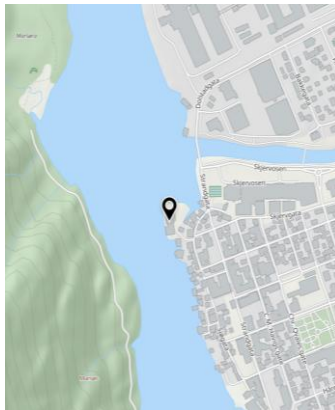

Bygningsvernsenter i Mosjøen

→ Bygningsvern

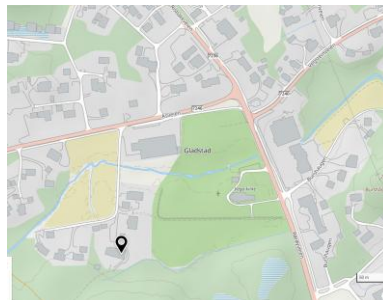
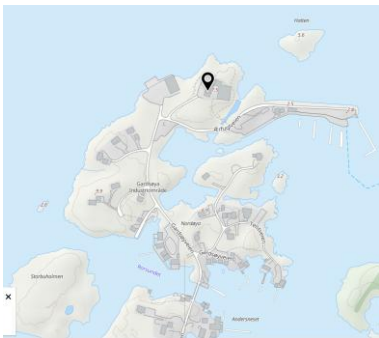
Gåetievaarjelimmie •

- Lokalisert i Skjervgata 1b, 8656 Mosjøen (Mjaavatnbrygga)
- Åpen man-fre, kl. 08:30-15:30
- **Lokalene har:**
 - Utstillinger
 - Verksted
 - Materialbank og noen brukte bygningsdeler
 - Butikk
 - Museets og Sjøgatas bygningsarkiv
 - Enkel bibliotek
- **Aktiviteter:**
 - Rådgiving
 - Tradisjonshåndverksarbeid på egne bygninger og bygningsdeler
 - Arrangement
 - Restaurering av fiskebåten fra 1916 «M/K Roald», Skandferlaget

Bygningsvernsenter på Vega

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

- **To stillinger på Vega:**
 - Rådgiver bygningsvern
 - Rådgiver tradisjonshåndverk
- Kontorfellesskap med Verdensarvsenteret
- Bygningsvernsenter under oppbygging på Gladstad

Aktiviteter:

- Rådgiving i bygningsvern
- Kurs i tradisjonshåndverk
- Tett samarbeid med Nordland fylkeskommune
- Vandreutstillinga «Husene i havgapet»

Samarbeid med håndverkere og huseiere

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

- Målet er å hjelpe så mange som mulig med å ivareta og bruke eldre bygninger
- Bindeledd mellom håndverkere, huseiere og offentlige etater
- Videreformidling av byggematerialer - materialbank
- Deltagere og medarrangør på fagdager innen bygningsvern og tradisjonshåndverk
- Samarbeid for kompetanseoverføring i samarbeid med frivillige
- Organisering av kurs og kompetanseheving, f.eks.:
 - Vindusrestaurering
 - Profilhøvling av listverk
 - Produksjon av handsagstilling

Samarbeid med videregående skoler og høyere utdanning

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

- Rekrutteringsarbeid på byggfag og NTNU Tradisjonelt bygghandverk
- 1-2 lærlinger/praktikanter
- Læringsarena for NTNU Bachelorprogram i Tradisjonelt bygghandverk

Noen prosjekter på avdeling Dønna

→ Bygningsvern
Gåetievaarjelimmie

Rådgiving og veiledning

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

- Undersøkelser i historisk kildemateriale
- Befaring:
 - Dokumentasjon
 - Enkel oppmåling/tegning
 - Bilder
 - Arkivering
 - Kulturminneverdi-vurdering
 - Tilstandsvurdering
 - Oppsummerende rapport
- Første befaring er gratis, deretter «800 kr per time»
- Tilstandsrapport med kulturminneverdivurdering: 5000 kr
- Rådgiving
- Veiledning til søknadsskriving og informasjon om ulike tilskuddordninger, tips og råd

Kulturminnefondet

Kulturminnefondets tilskuddsordninger:

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

Faste kulturminner

Du kan få støtte til å sette i stand alle typer bygninger, hager og parker, historiske veier og andre fysiske anlegg som for eksempel steingjerder.

Sikringstiltak

Du kan søke om støtte til kulturminner som har skader og umiddelbart behov for sikring mot videre forfall.

Fartøy og båter

Du kan få støtte til å sette i stand alle typer fartøy og åpne båter, og til fartøy som har status som vernet skip.

Rullende og bevegelige kulturminner

Du kan få støtte til alle typer rullende og bevegelige kulturminner, som personbiler, busser, traktorer, sleder, karjoler og fly.

Fagseminar og kurs

Du kan få støtte til fagseminar, kurs og konferanser med innhold om tradisjonshåndverk, ombruk, ny bruk og bærekraft.

Formidling

Du kan få støtte til ulike typer formidling av kulturminner og kulturmiljø. Gjerne av prosjekter som er tidligere støttet av oss.

Kulturminnefondet

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

Du kan normalt ikke få støtte til:

Se ellers forskrift for Norsk
Kulturminnefond >

→] Søk om støtte

- ⊗ Tiltak som er nesten eller helt ferdig.
- ⊗ Oppgraderinger og modernisering.
- ⊗ VVS og elektriske installasjoner.
- ⊗ Brannsikring.
- ⊗ Kulturminner som er fredet.
- ⊗ Kirker.
- ⊗ Kulturminner som er i offentlig eie.
- ⊗ Eiere som får offentlig driftstøtte, som museum og trossamfunn.
- ⊗ Løst inventar, som møbler og bilder.
- ⊗ Kopiering av kulturminner, med unntak av hageanlegg.
- ⊗ Tekniske utredninger og forundersøkelser som tilstandsrapporter, årringsdateringer og fargeundersøkelser.
- ⊗ Immateriell kulturarv, som dans, mat og språk.

Tilskuddsordninger i Nordland fylkeskommune

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

Nordland
FYLKESKOMMUNE

NFKs tilskuddsordninger:

- Tilskudd til fredete bygg og anlegg i privat eie
 - Eier du en fredet bygning eller et anlegg, eller en bygning innenfor et fredet kulturmiljø som er fra etter 1537 kan du søke om tilskudd til istandsetting av bygget ditt.
- Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner
 - Private, kommunale og fylkeskommunale eiere og forvaltere av tekniske og industrielle kulturminner kan søke tilskudd. Tekniske og industrielle kulturminner er spor etter industriell kultur, som kan være av historisk, teknologisk, arkitektonisk eller vitenskapelig verdi.
- Tilskudd til brannsikring av tette trehusmiljø
 - For å kvalifisere til å søke tilskudd må et område være definert som tette trehusmiljø av kulturhistorisk verdi, dette er det Riksantikvaren som definerer. Eiere av bygg og anlegg innenfor disse områdene kan motta tilskudd, det samme kan kommuner med definerte områder.
- Tilskudd til fartøyvern
 - Eiere og forvaltere av fredete og vernede fartøy kan søke tilskudd på denne posten.
- Tilskudd til verdensarv
 - Alle 8 verdensarvsteder i Norge kan søke, både eiere, kommuner og lag/foreninger osv. Det gis tilskudd til bygningsvern, forskning og formidling
- Søknadsfrist 1. november hvert år
- Digisak (åpner 1. oktober)

Stiftelsen Uni

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

- Tiltak som verner mennesker og fortidsminner. Behandler saker ca. 6 ganger i året, hvert styremøte.
- Institusjoner og enkeltpersoner
- *«I tildelinger av støtte til bygningsvern vektlegges ivaretagelse av kulturhistoriske verdier.»*
- Bygningen må anses å ha kulturhistorisk verdi
- Ønsker størst mulig geografisk spredning.
- Alder har betydning for søknaden.
- Fartøyet står på Riksantikvarens fartøyvernliste.
- **Flere kategorier, bl.a.:**
 - Bygningsvern – brann og sikkerhet
 - Bygningsvern – generelt
 - Fartøyvern
 - Forskning
 - Sikring av eldre bygninger
- Fartøyet står på Riksantikvarens fartøyvernliste.

Stiftelsen UNI

Ta et tak – Norsk kulturarv

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

- Startet i 1998
- Støttes av Stiftelsen Uni, dermed enten eller.
- Egnet for våningshus, driftsbygninger, stabbur, naust m.m. Kan også være verneverdig bebyggelse i byer
- Gis støtte på inntil 30 000 kr og 40 000 kr
- Sikringsarbeid av eldre bygninger
- Raskere behandlingstid en Stiftelsen Uni

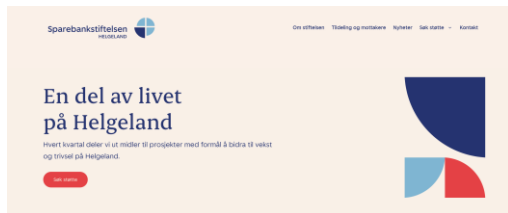

Andre støtteordninger

→ Bygningsvern
Gåetievaarjelimmie

SMIL-midler

- Den som eier eller leier en landbrukseiendom der det foregår tilskuddsberettiget jordbruksproduksjon, kan søke tilskudd. Den som leier må ha godkjenning fra eier. Privatpersoner og foretak kan søke om tilskudd
- Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme og ivareta natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap (...)
- Som regel frist 1. April.

- **Sparebankstiftelsen Helgeland**
 - Deler ut overskudd til allmennyttige formål
 - en av Norges største private bidragsytere til idrett, kultur og frivillighet.
 - Prosjekter som kommer samfunnet til nytte
 - Fristene for 2026 21. februar, 27. mai, **2. september** og **11. november**
- **Enova**
 - Energieffektivisering av private boliger, også eldre
F.eks. Energirådgiving, ulike typer varmepumper, mfl.

Kilder:

[Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket \(SMIL\) - Landbruksdirektoratet](#)
Sparebankstiftelsen Helgeland: <https://sparebankstiftelsen-helgeland.no/>
Enova: [Støtte](#) | [Enova](#)

Noen tips og generelle råd fra våre erfaringer for søking av tilskudd

→ Bygningsvern Gåetievaarjelmie

- Alder kan variere, bygninger fra før 1950?
- Tilskudd varierer etter omfanget på prosjektet
- Man kan søke på flere samtidig
- Ha med historie knyttet til bygget
- En «uttalelse» om kulturminneverdi
- Tilstandsvurdering
- Prisestimat for arbeidet anbefales laget av håndverker som skal gjøre jobben.
Evt. beregne selv, hvis man gjør jobben selv
 - Husk dugnadstimene!
- Lage seg en mal basert på et søknadsportal, og skrive i f.eks. et Word-dokument

- Ved ønske om tilbakeføring – viktig med historisk dokumentasjon og bilder
- Legg ved bilder
Både oversiktsbilder og detaljbilder
Historiske bilder
- Prosjekter kan som regel ikke være påbegynt eller ferdigstilt før søknad er innvilget
- Bevissthet rundt materialbruk og overflatebehandling.
- Ting tar tid, vær tålmodig!

Noen vi har hjulpet i forhold til tilskudd og råd

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

Takk for oss!

→ **Bygningsvern**
Gåetievaarjelimmie

Arunas Palionis
Kulturminnekonsulent, bygningsvern
Tlf: 46367146
E-post: arpa@helmus.no

Tale Selstad Gjervan
Bygningsvernrådsgiver, bygningsvern
Tlf: 46449050
E-post: tase@helmus.no

Generell e-post til avdelingen:
bygningvern@helmus.no

Nettside:
<https://helgelandmuseum.no/bygningvern/>

Besøksadresse:
Vefsn bygningsvernssenter:
Skjervgata 1b, 8656 Mosjøen

Verdensarvsenteret:
Ærfuglveien 1,